

op zoek naar
de **schatten** van de

VECHT

BERT VAN DEN ASSEM | FOTOGRAFIE: BEN VULKERS

op zoek naar
de **schatten** van de

VECHT

BERT VAN DEN ASSEM | BEN VULKERS

Inhoud

Op zoek naar schatten van de Vecht 7

- 1 Zwartewater of de Vecht 11**
Handgetrokken pont
Agnietenberg, geestelijk centrum
[NATUUR LANGS DE VECHT 19](#)
- 2 Vechthandel en de heren van Zwolle 21**
[DE LANGSTE KUNSTLAAN TER WERELD 29](#)
- 3 Vechterweerd, de groene geul 31**
- 4 Dalfsen, de boer, de heer, de brug 35**
Vilsteren, tussen Dalfsen en Ommen [39](#)
- 5 Ommen, kamperen in de ster van het oosten 41**
[KRISHNAMURTI IN OMMEN 45](#)
[OORLOG LANGS DE VECHT 47](#)
- 6 Stuwen Junne en Mariënberg 49**
- 7 Hardenberg, de Vecht centraal 51**
Jodenbergje: de laatste eer per boot of slee [54](#)
Geo-metrie: een beladen plek [55](#)
[RUIMTE VOOR DE VECHT 57](#)
- 8 Gramsbergen, scheepvaart, smokkelaars en bier 61**
Hoe lang is de Vecht [63](#)
[EERSTE GULDENSPORENSLAG 65](#)
- 9 De Haandrik, knooppunt, water, weg, spoor 67**
[PER SPOOR DOOR HET VECHTDAL 70](#)
[VECHT, VECHTEN, VECHTA 73](#)
- 10 Grensmeander, Nederlands-Duitse samenwerking 75**
- 11 Laar, een beetje Nederland 77**
[VECHTZOMP, PAKEZEL VAN DE VECHT 81](#)
- 12 Emlichheim: veen, olie en aardappelen 83**
- 13 Hoogstede, de verplaatste kerk 87**
- 14 Neuenhaus, twee rivierenstad 93**
- 15 Klooster Frenswegen, een compleet geschiedenisboek 97**
- 16 Nordhorn, eiland in de Vecht 101**
Vechtesee, vakantie aan de zandvanger [103](#)
- 17 Brandlecht 107**
- 18 Schüttoorf, rond de reus 111**

19 Bad Bentheim, de romantische stad 117

20 Ohne, Middeleeuws landschap 121
GRENSRIVIER 123

21 Bilk, met de grote kerk 125

22 Welbergen, Huis met een
Hollands tintje 129

23 Langenhorst: klooster in bloei
en verval 135

24 Metelen, vistrap in hartje stad 137

25 Schöppingen, een onverwachte bron 143

26 Eggerode, bedevaartsoord met
de steen 147

27 De verdwenen Vecht 151

28 Darfeld, op zoek naar de bron 153

Hartelijk dank 158

Index 159

Op zoek naar de schatten van de Vecht

Bezoekers in afwachting van het Schuttersfeest in Burcht Bentheim.

De grootste van de kleine rivieren of de kleinste der grote rivieren, zo wordt de Overijsselse Vecht genoemd in Nederland. In het Duitse gedeelte van de Vecht speelt dit niet. Daar is *die Vechte* vaak niet meer dan een detail in het landschap.

Bij Ohne zorgt deze keienformatie ervoor dat het water doorstroomt, terwijl de vissen stroomopwaarts kunnen zwemmen. In het Duits heet zo'n formatie *Sohlgleite*.

Toch ligt juist in Duitsland het langste deel van de rivier, ruim honderd kilometer slingerend de Vecht zich door tal van gevarieerde landschappen. Vanaf de heuvels bij Darfeld in Münsterland, door het lieflijke landschap van Graafschap Bentheim, tot ze bij Laar in Nedersaksen de grens passeert. De Vecht heeft er ruim honderd kilometer op zitten als ze zich opmaakt voor de resterende zeventig door het Nederlandse Overijssel. Aan het einde van de reis voegt de Vecht op een gemiddelde dag per seconde zo'n 200 kuub water toe aan het Zwartewater ten noorden van Zwolle.

Waar te beginnen bij het verhaal van de Vecht? Moet het honderden eeuwen terug zijn bij het begin der tijden, het ontstaan van de oerrivier in het Pleistoceen? Of zijn de Trechterbekerculturen die zich ruim 5000 jaar geleden vestigden op de duinen langs de Vecht het begin van het verhaal?

Ook de bronnen van het Vechtwater aan de voet van de Baumbergen bij Münster kunnen het startpunt zijn van de ontdekkingsreis stroomafwaarts.

Hoe bescheiden als waterweg ook, als rivier heeft de Vecht een belangrijk verhaal te vertellen. Een ruig verhaal van schippers die na etmalenlange ontberingen hun lading in Zwolle aan wal brengen. Van nachtelijke smokkelaars op de rivier, van ondoordringbare moerassen, waar zich zelfs een Overijsselse Guldensporenslag heeft afgespeeld. Van ploeterende boeren, van ontheemden die zich her en der in het Vechtdal vestigden. Het verhaal van watersnoden, waterwerken, waterkastelen en drinkwater uit de Vecht.

De monding van de Vecht is duidelijk op de kaart te zien. Maar over de bronnen heerst onenigheid. Daarom is het verhaal hier opgezet als een zwerftocht op zoek naar de bron.

Het is een ontdekkingstocht naar de schatten van de Vecht. Sommige zijn allang bekend bij de plaatselijke bewoner van het Vechtdal, andere zijn weer volkomen nieuw.

Vooraf valt op dat de bewoners van het Duitse Vechtdal weinig weten van het Nederlandse deel en omgedraaid: de Nederlander is zich vaak nauwelijks bewust van de Duitse oorsprong van zijn Vecht.

Schatten dus, en voor bewoner en bezoeker van het Vechtdal vaak *verborgen* schatten. De ontdekkingstocht brengt ze aan het licht.

Met meerdere campings aan de rivier is de Vecht bij Zwolle een echt watersportgebied.

De Queen of Vechtvalley van rederij Peters heeft net rechtsomkeert gemaakt bij de stuw Visteren, op weg naar thuishaven Ommen.

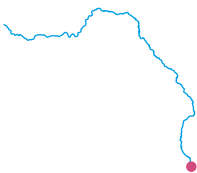

De Vecht (links) eindigt zijn loop in het Zwartewater. De plassen aan de linkerzijde van de Vecht zijn kolken of wielen, ontstaan tijdens dijkdoorbraken in het verleden. Achter deze plassen ligt de buurtschap Genne, de laatste nederzetting aan de Vecht. Het gebied tussen de twee stromen is het buurtschap Langenholte. Op de achtergrond de stad Zwolle.

Het dorp Welbergen (1300 inwoners) ligt direct aan de Vecht. Op de voorgrond de oude spoorbrug, die is omgebouwd tot schakel in de fietsroutes van Münsterland. Links, direct aan de Vecht de Oude Kerk. En in het midden van het dorp rijst de St. Dionysuskerk op.

Darfeld, op zoek naar de bron

Darfeld is de bron van de Vecht. Maar daarmee is de speurtocht nog niet afgelopen. De bron van de Vecht staat in Darfeld aangegeven met borden. Het is nog een hele tocht door het stadje heen en langs het oude station, onder het voormalige spoor door naar Oberdarfeld.

De Vechtwatermolen van Darfeld staat in een achtertuin aan de Mühlenstrasse. De molen kan draaien, maar de installatie om de energie te verwerken is er niet meer.

Een paadje tussen de boerderijen door leidt naar de plek waar de rivier ontspringt. In zuidelijke richting kijk je op tegen uitlopers van de Baumberge.

Hier staat de steen met het verhaal van de Vecht. Inclusief Zwolle (Holland) en uitstromen in de Zuidersee.

In het heldere poeltje ernaast is bovendien het houten bord met *Vechtequelle* geplaatst. Er welt, bijna onzichtbaar, een kolkje water op uit de plas. Het is duidelijk: hier ontstaat de Vecht.

Ook op de kaart ontspringt de rivier hier, om vervolgens door Darfeld te lopen als Darfelder Vechte. In het dorp voedt het stroompje in een achtertuin een bescheiden stuwvijver die een watermolen aandrijft, de eerste in de Vecht.

Nog geen twee kilometer van Oberdarfeld bevinden zich andere bronnen, in de gracht van het waterslot Darfeld. Op het moment dat men de gracht eens drooglegt voor restauratiewerkzaamheden blijkt hij binnen een mum van tijd weer vol te staan. Door het landgoed van het slot loopt de Burloër Beek, stroomafwaarts in Eggerode een van de ingrediënten van de Vecht.

Bij het bruggetje bevindt zich het onooglijke poeltje met de bron.

In werkelijkheid ontspringt de Vecht op meerdere plaatsen aan de voet van de Baumbergen.

Colofon

Uitgave

WBOOKS, Zwolle
info@wbooks.com
www.wbooks.com

i.s.m.

Provincie Overijssel
info@overijssel.nl
www.overijssel.nl

Financieel mogelijk gemaakt door de provincie Overijssel, Programma Ruimte voor de Vecht en het INTERREG-programma "Living Vecht"

Tekst

Bert van den Assem

Fotografie

Ben Vulkers
Cloudshots (alle luchtfoto's)
Inge Duijsens (ijsvogel, pagina 18)
Jetger Herder (knoflookpad, pagina 18)
Adriaan Holsappel (Kievitsbloemfoto, pagina 18)

Vormgeving

Frank de Wit

© 2018 WBOOKS / Provincie Overijssel
Bert van den Assem / Ben Vulkers

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

De uitgever heeft ernaar gestreefd de rechten met betrekking tot de illustraties volgens de wettelijke bepalingen te regelen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich alsnog tot de uitgever wenden. Van werken van beeldende kunstenaars aangesloten bij een CISAC-organisatie is het auteursrecht geregeld met Pictoright te Amsterdam. © c/o Pictoright Amsterdam 2018.

ISBN 978 94 625 8299 6 (Nederlands)
ISBN 978 94 625 8301 6 (Duits)
NUR 693

Auteur Bert van den Assem en fotograaf Ben Vulkers troffen elkaar tijdens hun werk voor de Vecht, 's lands kleinste onder de grote rivieren, of – zo u wilt – 's lands grootste onder de kleine.

Tijdens hun zoektocht langs de Vecht troffen ze tal van wonderbaarlijke geschiedenissen aan, zoals een gescalpeerde bisschop, een torenbrand die met melk werd geblust, een verdwenen Vecht, en een Christus met twaalf tenen.

Ook het ontstaan van de Vecht is met raadselen omgeven waarover tot de dag van vandaag wordt getwist. Auteur en fotograaf vullen elkaar perfect aan in dit verslag van de zoektocht naar de schatten van de Vecht.

